

Riigikogu otsuse

„Kaitseväelaste piirarvu määramine kiireloomulise vajaduse korral muul rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil osalemiseks“ eelnõu seletuskiri

Sissejuhatus

Käesolev Riigikogu otsuse eelnõu võimaldab kasutada kuni 100 kaitseväelast kriisiolukorra ja riigikaitse seaduse (edaspidi *KorkS*) § 141 lõike 5 alusel, mille kohaselt määrab Riigikogu oma otsusega igaks aastaks nende kaitseväelaste piirarvu, kes võivad osaleda kiireloomulise vajaduse korral riigi julgeoleku huvides muul rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil. Mandaadi piirmäär on sama, mis Riigikogu 5. novembri 2025 otsusega „Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni või selle liikmesriigi, Euroopa Liidu või Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni juhitalval muul rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil sellesse esmakordsel panustamisel“ määratud 2026. aastaks. Eesti täpne panus ja selle suurus oleneb konkreetse operatsiooni vajadustest ning otsustatakse *KorkS* § 141 lõike 6 alusel.

Riigikogu otsuse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Kaitseministeeriumi poliitika planeerimise osakonna nõunik Pearu Pirsko (pearu.pirsko@kaitseministeerium.ee) ning vastutav jurist on Karl Urmas Sule (karlurmas.sule@kaitseministeerium.ee).

Riigikogu otsusega antavate õiguste kasutamise eelised

Rahvusvaheline julgeolekuolukord on ebastabiilne nii Euroopas, Lähis-Idas kui ka Aafrikas. Konfliktid ja kriisid maailma eri regioonides võivad eskaleeruda ootamatult ja kiiresti ning vajaduse korral peab Eesti olema suuteline kiiresti ja paindlikult lähetama Kaitseväe üksusi kriisi- või konfliktipiirkonda, et panustada rahvusvahelise stabiilsuse tagamisse ja kaitsta seeläbi ka Eesti julgeolekuhuve. Käesoleva mandaadi andmine võimaldab Eestil paindlikumalt reageerida kiiresti eskaleeruvale olukorrale, mis ei mahu muude kiiret reageerimist võimaldavate erandite alla (nt NATO valmidusüksuste koosseisus osalemine).

Operatsioonile saadetava kontingendi suurus peab jääma Riigikogu kehtestatud piirarvu piiresse. *KorkS* § 141 lõike 6 järgi annab sama paragrahvi lõikes 5 sätestatud Riigikogu otsuse alusel Kaitseväele korralduse alustada osalemist või lõpetada osalemine muul rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil Vabariigi Valitsus, võttes arvesse Riigikogu riigikaitsekomisjoni seisukoha. Korraldus tehakse viivitamata teatavaks Vabariigi Presidendile, Riigikogu juhatusele ja Riigikogu riigikaitsekomisjoni ja väliskomisjoni esimeestele.

KorkS § 141 lõike 5 sõnastus on võrreldes varasema RiKS-i § 34 lõikega 4 veidi muutunud. Antud sätte alusel rahvusvahelistel sõjalistel operatsioonidel osalemine ei ole piiritletud enam NATO või selle liikmesriigi, Euroopa Liidu või ÜRO juhitud operatsioonidega.

Vabariigi Valitsus andis Kaitseväele esmakordselt varasema RiKS-i § 34 lõike 6¹ alusel korralduse alustada rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil osalemist 2. aprilli 2020 otsusega. Otsus oli seotud 2020. aasta 31. märtsi Euroopa Liidu Nõukogu otsusega lõpetada sõjaline

operatsioon EUNAVFOR Med/Sophia ja selle asemel alustada uut sõjalist operatsiooni EUNAVFOR Med/Irini. Ajakriitilisuse tõttu ei olnud võimalik Riigikogu otsust taotleda, mistõttu alustati ühe kaitseväelasega panustamist Euroopa Liidu uuel sõjalisel operatsioonil EUNAVFOR Med/Irini Vabariigi Valitsuse korralduse alusel. Teist korda otsustas Vabariigi Valitsus alustada operatsioonil osalemist RiKS-i § 34 lõike 6¹ alusel 23. septembril 2021, andes Kaitseväele korralduse panustada ühe kaitseväelasega Euroopa Liidu väljaõppemissioonile European Union Training Mission in Mozambique Mosambiigis. Kuna julgeolekuolukord Mosambiigis oli kiirelt halvenenud ning Euroopa Liidu väljaõppemissiooni panus regiooni oli vajalik kiireloomuliselt, ei olnud võimalik uuel operatsioonil osalemiseks taotleda Riigikogu otsust. Alates 1. jaanuarist 2022 jätkas Eesti Mosambiigis läbiviidavale missioonile panustamist Riigikogu RiKS-i § 34 lõike 1 alusel antud mandaadi alusel. Samuti otsustas Vabariigi Valitsus alustada operatsioonil osalemist RiKS-i § 34 lõike 6¹ alusel 1. aprillil 2024, andes Kaitseväele korralduse panustada kuni kolme kaitseväelasega Euroopa Liidu rahvusvahelisele sõjalisele operatsioonile European Union Naval Force operation Aspides Punase mere piirkonnas.

Panustamisega seotud kulud

Kaitseväe koosseisu lähetamisega kaasnevaid kulusid ei ole võimalik täpselt prognoosida, sest need sõltuvad konkreetsest operatsioonist, Eesti panusest, operatsioonipiirkonnast ja kestusest. Vajaduse korral koostatakse võimalike kulude prognoos ja need kaetakse Kaitseministeeriumi valitsemisala 2027. aasta eelarvest. Selleks on riigieelarve seaduses antud Vabariigi Valitsusele õigus teha muudatusi Kaitseväe koosseisu rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil osalemiseks Kaitseministeeriumi valitsemisala vahendite liigenduses riigieelarve muutmisel või lisaeelarvega.

Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu [26-0790/01](#).

Esitab Vabariigi Valitsus 12. oktoobril 2026. a

Vabariigi Valitsuse nimel

(allkirjastatud digitaalselt)

Heili Tõnisson

Valitsuse nõunik